

ประเภทภูมิปัญญาด้าน จารัต ประเพณี มติ ข้อห้าม ภาษาในหมู่บ้าน

ชื่อภูมิปัญญา พิธีส่งอุบาถั่วรวม (บ้านไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน)

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ก่อนอื่น ที่เราจะเริ่มลงมือกระทำมั่งคะละครกรรมทุกอย่างเป็นต้นว่า ปลูกบ้าน สร้างเมือง ทำมั่งคลขึ้น บ้านใหม่ แต่งงาน ย้ายที่อยู่ บวชพระ เปกตุ้ ซื่อสัตย์มาเลี้ยง หว่านกล้า ปลูกนา เปิดร้านเปิดงานใหม่ เหล่านี้เราก้หวังเพื่อความเป็นสิริมงคล หวังความเจริญงอกงาม เราจึงควรมืออัสวันดี หรือฤกษ์งามยามดี เสียก่อน จึงค่อยลงมือกระทำ แต่การหาเมื่อหาวันนั้น เราจะมัวค้นหาให้มันตรงกันหลาย ๆ ตำรานั้น ก็เป็น การยากมาก เราควรถือเอาที่ดี ๆ ที่สำคัญ ๆ เท่านั้นก็พอ เมื่อเราเชื่อหลายตำราแล้วตลอดชีวิตนี้ เราก้จะหา วันดีฤกษ์ดีไม่ได้ ดังคำโบราณว่า “ศิษย์ต่างครู อาจารย์ต่างวัด หนังสือก้อมต่างคนต่างมี” เราควรถือเอาที่ สำคัญ ๆ ถือเอาวันเศษฟ้าตีแสงที่ดี ๆ และหาได้ยามประจำวันดี ๆ เสียเท่านั้น ก็เป็นอันใช้ได้ดีแล้ว ดังจะ นำมาวางไว้เป็นหลักต่อไปนี้

ความเป็นมา

อาจารย์เจ้ากล่าวไว้ว่า สิ่งที่มีเคยเกิดมีในบ้านก็บังเกิดมี เช่นสัตว์ป่าเข้ามาบ้าน ก้อนเส้าหัก หม้อแกง หม้อหนึ่งร้องอืดคราง นิ่งข้าวแดง ไฟลุกขึ้นในบ้านเอง เดี่ยวนอนตกในเรือน เลือดหยดตกกลางบ้านเรือน มีเสียงแปลกประหลาดคังกลางคืน อยู่ไม่ค่อยสุขสบาย มักผิดเถียงกัน มักมีถ้อยคดีความมีเหตุต่างต่าง ๆ จะเป็นด้วยอินทอาอุบาถั่ว พรหมาอุบาถั่วหรืออุบาถั่วใดก้ดีให้ทำพิธีส่งอุบาถั่วลอม (รวม) เสียเถิด

พิธีส่งอุบาถั่วรวมนั้นเป็นพิธีกรรมที่บ้านไหล่น่าน ได้กระทำกันสืบต่อกันมา เมื่อมีสิ่งที่ไม่ควรบังเกิด มีขึ้นในบ้านเรือนของตนเอง เพื่อให้บังเกิดผลดีตามความเชื่อมาแต่สมัยโบราณ

กระบวนการ

ให้ทำดังนี้คือ ให้ทำกระทง (สะตวง) 1 อัน สี่เหลี่ยมกว้าง ยาว 1 สอกของพ่อเรือนนั้น มีอาหาร คาวหวาน กล้วย อ้อย พรว้าตาล หมากพลู ดอกไม้รูปเทียนอย่างละ 8 ใส่แกงส้ม แกงหวาน มะแขว้ง มะเขือ ซอเงิน ซอทอง อย่างละ 8 ทั้งมวล (เงินทองเอาอะไรแทนก้ได้) ข้าวสุกสีขาว ดำ แดง หม่น อย่าง ละ 8 แล้วเอาดินมาปั้นรูปสัตว์หรือสิ่งก้บังเกิดขึ้นเป็นเหตุกลางนั้น ใส่สะตวงให้พร้อม ส่วนตอนที่รองพื้นสะ ตวงนั้นให้เขียนคาถาบทนี้รองพื้นว่า “โอมยักกะเทวะตา จะคุนัมปิ ราชนัง อาคัจฉันตุ ปุชาตักการัง ปะฎิ คันหาตุ อิมมาจิเห เทนตุ ฤญชันตุ หูลู หูลูสวาหาย” ถ้าเหตุเกิดที่ตรงไหน ก้ให้ทำพิธีบูชาที่นั้น เอาสะ ตวงไปวางไว้ให้กล่าวคำโองาสว่า “โอมสิทธิการ คุรบาอาจารย์ เจ้าหื้อแก่กู โอมสัพพะอุบาถ สัพพะยาธิ สัพพะอันตะรายาวินาสันตุ หูลู หูลูสวาหาย” กุจักกล่าวอ้ายล้างเคราะห์ สูดังหลายจุงจักมากินแกงส้ม แกง หวาน พรว้าตาล กล้วยอ้อย ขึ้นปลาอาหาร หมากเมี่ยง พลุยา เครื่องสักการะ ปรุงาทั้งหลายเหล่านี้ อันมี (ชื่อ.....) ได้เป็นเจ้าบูชาตั้งแต่กาละบัดนี้ไปเป็นต้นขอหื้ออุบาถั่วพยาธิ เหตุร้ายทั้งหลายฝูงนี้ จุงจักได้

คลาดคลาจากฆราวาสเข้าเรือน หายไปด้วยหันแต่เต๊อะ “โอมสิทธิหูลู หูลูสวาทาย” เมื่อเจ้าทั้งหลายได้คลาดคลาไปแล้ว ขอหื้อชาวเรือนนี้อยู่ดีผู้อายุมันยืนยาวเต็งเต๋า ร้อยขวบเข้าชาวปีอยู่สวัสดิ์ทุกเมื่อ หื้อมีจ้าวควายหลายเต็มคอก มีข้าช้อยออกเต็มเรือน มีเงินค้ำก่องทุนเต๋าหื้อได้เป็นเจ้าแก่สมบัติ แม่นกระทำไร่นาค้าขายก็หื้อ เหลือกินเหลือจ่าย มูลมากด้วยสมบัติ หื้อมีอายุยืนเที่ยงเต๋า “ทีมา โอมสิทธิมหาสิทธิ หูลู หูลูสวาทาย” “โอมสัพพะละ สัพพะทา สัพพะปานันัง สัพพะอันตะรายัง สัพพะพยathi สัพพะโรคา สัพพะทุกขา วินาสันตุโว” เมื่อว่าคำโองาสนี้จบแล้วให้เอาคาถาที่เขียนรองพื้นสะตวงนั้นว่าอีก 7 ที แล้วให้คนที่อยู่ภายนอกบ้านเรือนไปสั่งเสีย ทางทิศตะวันตก หรือทิศที่เหตุเกิดนั้นเกิดเมื่อส่งแล้วให้ถอยหลังเสีย นิดหนึ่งแล้วให้เอาดาแหล่ปักลง จึงกลับบ้านอย่าเหลียวหลัง เมื่อมาถึงบ้านแล้ว เอน้ำส้มป่อยคำหัวสระหัวเสียที่นอกชายคาบ้าน แล้วจึงค่อยขึ้นไปบนเรือน ต่อจากนั้นให้เอาน้ำ 3 บ่อ 3 ห้วย มารวมกันเอาคาถานี้เสกว่า กากะสา กะยะ ธาระณี ยูญชะลิตะมะธา เทหะเวสุละ ษะระวิวาริโน อาตะยอตัสสะจีปัง วิพันชัยยะ ปะยันตุ สะโกธาสุระ สะสะริบุ ณะวินาสะยันยุฯ เสก 7 ที แล้วเอาใบหนาดหนามตัน ชูบน้ำมนต์ ประพรมที่เกิดเหตุ นั้นเสียจะอยู่สุขสบายดีทุก ๆ คนแลฯ

ขันตั้งครุมีเบี้ยพัน 3 หมากพัน 3 ผ้าขาวผ้าแดง ข้าวเปลือกข้าวสาร ดอกไม้ เทียน 5 คู่ เงิน 5 บาท 1 สลึง ใส่ตามฐานะเกิดพิธีนี้พอบ้านพอเรือนทำเองก็ได้ ให้อาจารย์ผู้เคยทำให้ก็ได้แลฯ

แหล่งข้อมูล

นายปลั่ง นवलแปง อายุ 55 ปี

บ้านเลขที่ 9 หมู่ 8 บ้านไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

054-781105